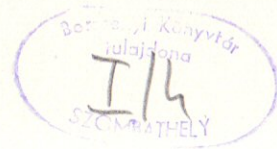
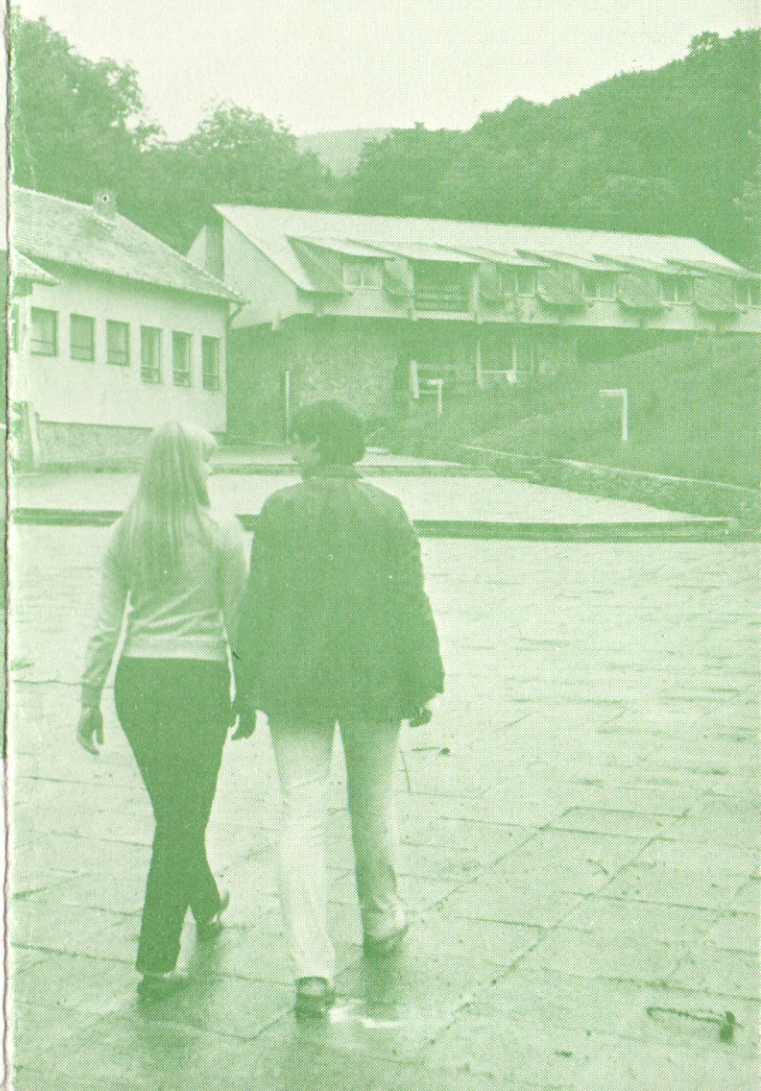

VELEMI KISZ TÁBOR

VELEMI SÉTA

„Kedves hely Velem,
Jer kedves velem,
Add kezedet kezembe,
Gyere velem Velembe.”

Kedves KISZ-eseink! Ha Velembe jöttök akár rövid időre is, ismerkedjétek meg e kicsi település múltjával és jelenével. Tegyetek egy kis képzeletbeli sétát először a történelmi múltba, hogy utána végigjárva az ismertett területeket, értékelni tudjátok kicsi hazánk e csodás táját.

Velem 332 m tengerszintfeletti magasságban a Kőszegi-hegység dél-keleti lejtőjén terül el. A hegység jóllehet összefüggő vonulatot képez a Stájer-Alpokkal, mégsem folytatása az Alpok kristályos képződményének. Ezért téves a Magyar-Alpok elnevezés.

Az Alpok közelsége különleges mikroklimát hoz létre. A hegyoldalba települt falvak: Velem, Cák és Bózsok tiszta levegője és az őket körülölelő hegyek adta védettsége révén klimatikus üdülésre alkalmas. Velem Kőszegszerdahelyen át vezető köz-

úton érhető el. Elérhető még Kőszeg-Szabóhegyen át vezető hegyi szerpentin úton is, amely az ország egyik legszebb erdei autós útja. Ez az út a falu északi részén elhelyezkedő KISZ Vezetőképző Tábornál éri el Velem belterületét.

A tiszta levegőjű ritka természeti szépségeiről ismert üdülőhelyet a Szentkút forrásból eredő, sebes folyású hegyipatak szeli át. A falu felett a hegyen 568 m tengerszintfeletti magasságban álló Vid kápolna közelében, a hegygerincen a legenda szerint Salamon király bizalmasa a Gut nemzetségből származó Vid építtetett várat. Valószínűbb, hogy a krónikákban Castrum Viti-ként emlegetett várat a kőszegi grófok a kőszegi vár tartozékaként építtették. Sorsa összefonódott a kőszegi vár történetével. A XIII. század második felében a Hédeker birtokában találjuk. Ebben az időben Cák is Szt. Vid várához tartozott. Amikor azonban az 1298-ban Albert osztrák herceg által vezetett hadjárat a Hainburgi békéhez vezetett, a Hédekernek ezt a várakat le kellett bontaniok, azt meg kellett semmisíteniök. Ebben az időben Szt. Vidnek és Kőszegnek ugyanaz a Vellő (Vell) vármagya volt. 1532-ben Jurisich Miklós még Szt. Vid vár kapitánya címet is viseli, de a vár ekkor már romokban hever. Velem nevét 1279-ben említik a levéltárak, míg Szt. Vid neve már 1271-ben szerepel.

A XVIII. században a romokban heverő vár keleti bástyájának oldalán Hillárián szerzetes remetelakot és kápolnát emeltetett. A vár romjait a falu lakossága a XVIII. század második felében eltakarította, hogy nagyobb hely legyen a búcsújárók számára. A vár maradványából csak a sziklába vágott feljáró, a víztároló ciszterna (ma tölcser alakú mélyedés) még felismerhető.

Szt. Vid időszámításunk előtt 1000-ben lakott hely volt. Velem–Szt. Vid régészeti érdekességét három körülmény mutatja. Először, hogy történelem előtti időben lakták, másodsor a leletek tanúsága szerint kedvező ipari, harmadsor élénk kereskedelmi gócpontnak kellett lennie a bronzkorban. Viden szerepel a kőkorszak vége és a rézkor. Teljes pompájában mutatkozik a bronzkor mindhárom fokozata s ezt követi egy érdekes fejlődési szakasz, mely eddig Magyarországon, de általában az egész Európában is teljesen ismeretlen a vaskort előző időszakban. A Sopron környékén letelepedő kelták nem zavarják Szt. Vid telepét, hanem innét szerzik be maguknak a szükséges bronzot, mint később a vastárgyakat, tehát a telep Illír lakossága továbbra is megmarad egészen i. e. század közepéig, mikor is még eddig ki nem derített okból megszűnik a prae-hisztérikus telepítés. Ezt a folyamatot hűsége és szemléltetően elbeszéli a szombathelyi múzeum tárlói a figyelmes szemlélőnek. Jelenleg pedig folyik a régészeti feltárás Szt. Vid hegyen, ahol egy ókori városállam maradványai kerülnek napvilágra a csákány nyomán. Szt. Vid hegye kincsesbányája az archeológjának és öröme a fáradságot nem kímélő turistának. Szép kilátás tárul a látogató elé a templomtól. Tiszta időben a Ság-hegy, a Somlyó és Sümeg látható. ÉNY-ra a Hörmanforrás és az Irottkő gerince húzódik. Közvetlen a templom alatt vezet egy ösvény, melyen 3–4 perc alatt a Szentkút forráshoz lehet eljutni. (495 m). A községből a hegyre vezető szerpentin út az ún. Terv-út elején hívja fel a „Herman Ottó” parkerdőre a figyelmet. A táblára rajzolt térkép útbaigazítást is ad, feltünteti az erdőben kialakított pihenőhelyeket, túrautakat. A Szt. Vid alatti ásátásoknál megtekinthető az ókori építéset

helyreállított háza. Tehát láthatjuk, hogy Velem, Szt. Vid nagyon régi kultúrák bölcsője volt.

Velem község lélekszáma 1568-ban 25 jobbágy és 6 zsellér, egy malomhelyen, egy szőlőben lakó volt. Ekkor Velem a Batthyány és Chorom családok tulajdona volt. Jelenleg 357 fő Velem község létszáma, amely a nyári idényben az itt üdülő vendégekkel többszörösére duzzad. Velemben 1960-ban Rákóczi Tsz néven tsz alakult, amely 1964-ben Kőszegszerdahelyhez csatlakozott. Községünkben kapott helyet a KISZ megyei vezetőképző tábora, amely a megye ifjúságának politikai nevelésében fontos szerepet tölt be. A postahivatallal szemben találjuk a Megyei Továbbképző Házat (volt Stirling-villát), melyben egész éven át különféle szaktanfolyamokon segítik a résztvevőket. A villa mögötti domboldalon látható még annak a kb. 300 főt befogadó óvóhelynek a lejárata, melyben egy ideig a szentkoronát is őrizték. A Továbbképző Ház szomszédságában építtették fel a népi fafaragók az Alkotó Házukat, amely otthont ad az ország összes népi fafaragójának. Az épület előtti téren szebbnél szebb faragott munkáik állandóan megtekinthetők. A Bózsok felé levő úton haladva Megyei Úttörő Tábor szép épülete látható, a gyermekek részére igazán tiszta levegőjű, egészséges környezetben.

Ha a történelmi múltat képzeletben, a mai néznivalókat és túrautakat pedig a valóságban végigjárjátok, maradandó élménnyel távozhattok a velemi KISZ-táborból.

Velem, 1981. január 28.

Pálffy József
Velem

